

Projektový časopis

**Zmizelé osudy. Mementa světových válek pro
mladého člověka 21. století**

Odnajdując pogubione koraliki losu. Memento
dwóch wojen światowych w oczach młodego
człowieka

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64

Zespół Szkół Ekonomicznych im Jana Pawła II w Gorlicach, Arianska 3, Gorlice

Úvodní slovo koordinátora projektu

Jak asi jednou budou historici hodnotit 20. století? Jako století dobývání vesmíru? Nebo století rozvoje moderní techniky? Nebo ... století válek a holocaustu? Století, které vzbudilo naděje, ale zničilo všechny iluze a ideály?

V našem projektu jsme se snažili představit žákům místa, která jsou spojena s tragickými osudy miliónů lidí. Historické události lze vnímat různými úhly pohledu. Naším cílem bylo, aby žáci sami poznali, že historie není jen o válkách, ale i o změnách, které se odehrávaly v životě obyčejných lidí, často jen o málo starších, než jsou dnes oni samotní. Aby poznali, jaký strach tehdy lidi pronásledoval, strach o své nejbližší, přátele i sebe samého a uvědomili si, že nic podobného se v budoucnu již nesmí opakovat.

Pro všechny z nás byla nejsilnějším zážitkem návštěva bývalého koncentračního a vyhlazovacího tábora Osvětim. Tam se téměř každý člověk dostane do zvláštního stavu svého nitra, který nikdy předtím nepoznal. V běžném každodenním životě řešíme často problémy, kterým přikládáme někdy neúměrně velký význam. Po otřesných zážitcích získaných v Osvětimi si ale člověk položí otázku, zda jsou tyto problémy opravdu tak DŮLEŽITÉ? Jen stěží si dokážeme představit, co vše se tehdy odehrávalo v myslích těch, kteří tímto utrpením museli projít a během návštěvy tohoto místa snad každý z nás přehodnotí své životní priority a postoje.

Když se ohlédnu zpět za prací v projektu, vybavím si množství zajímavých míst a lidí s nezapomenutelnými osudy. Pomníky obětem světových válek nás doprovázely téměř na každém kroku. Vlastně si neuvědomujeme, že stopy I. světové války, od jejíhož konce uplyne brzy již sto let, můžeme nacházet velice často i dnes. Téměř každá česká vesnička či město připomínají pomníky své padlé. Během práce na projektu jsme jich viděli desítky a desítky. Jeden z nich mě však oslovil nejvíce. Nachází se v Českých Budějovicích v Suchém Vrbném. Vypravme se někdy třeba právě k němu a zamysleme se na chvíli nad tím, jakou bolest lidí vyjadřuje a přejme si, abychom nebyli nikdy my, ani následující generace vystaveni tak nesmyslnému válečnému běsnění, jaké přineslo 20. století.

Vojenští historici jsou schopni zhruba vyčíslit, jaký byl počet obětí světových válek, kolik bylo zničeno tanků, letadel, mostů, měst. Nikdy nikdo ale již nezjistí, jakou obrovskou bolest tyto války přinesly do srdcí lidí. Paměť lidstva je bohužel velice krátká. Ve dvacátých letech 20. století byl Adolf Hitler a jeho skupinky pouličních rváčů a křiklounů zpočátku pouze vysmívání. O pár let později to byli právě tito lidé „z ulice“, kteří řídili transporty miliónů nevinných lidí do kremačních pecí. Proto ani dnes nesmíme být k podobným projevům lhostejní, a i svým působením na okolí přispět k tomu, aby lidstvo podobné pomníky již nikdy nemuselo stavět.

Antonín Sekyrka, koordinátor projektu

Židovské hřbitovy v Českých Budějovicích a Hluboké nad Vltavou

Jednou z prvních aktivit v projektu byla exkurze na židovské hřbitovy v Českých Budějovicích a v Hluboké nad Vltavou. Českobudějovický pochází z roku 1867 a naši pozornost poutala kromě starých náhrobků také tumba, památník obětem holocaustu. Židovský hřbitov v Hluboké nad Vltavou je starší a historicky cennější. Židé z Č. Budějovic a okolí nesměli být od roku 1505 ve městě pohřbíváni, a tak našli většinou místo svého posledního odpočinku právě zde.

Zvláště židovský hřbitov v Č. Budějovicích byl zničen ve 20. století hned dvakrát. Nejprve jej zdevastovali nacisté, v době vlády totalitní komunistické strany bylo již rozhodnuto o jeho postupné definitivní likvidaci. Ta se naštěstí neuskutečnila a v současné době jsou oba hřbitovy udržované.

Během práce na projektu jsme se na oba židovské hřbitovy několikrát vraceli. Jejich někdy až tajemná atmosféra nás inspirovala k dalšímu vyjádření pocitů, které v nás tato místa vyvolala.

Společně jsme navštívili rovněž židovský hřbitov v slovenském Bardějově, který je výrazně rozsáhlejší než ty, které jsme měli možnost poznat na jihu Čech. V těchto místech si vždy a znovu uvědomíme tragédii židovského národa ve 20. století...

Pomníky obětem válek v jižních Čechách

Téměř před sto lety skončila světová válka, jak byla tehdy označována. Nikdo po jejím ukončení v roce 1918 netušil, jaké hrůzy ještě 20. století lidstvu přinese. Stopy této války jsou stále patrné, jen je možná už vůbec nevnímáme. Podívejme se někdy po našich městech a vesničkách, skoro každá z nich si připomíná pomníkem své padlé. Zastavme se na chvíli v uspěchaném světě a přemýšlejme o jménech... Nalezneme často otce, několik jeho synů, kteří položili svůj život, sotva překročili práh dospělosti.

Nejčastějším motivem na pomnících bývají lev a lípa – naše národní symboly. V naprosté většině případů jsme rádi konstatovali, že současní obyvatelé vesnic a měst na své padlé nezapomněli, pomníky jsou upravené a ve velmi udržovaném stavu.

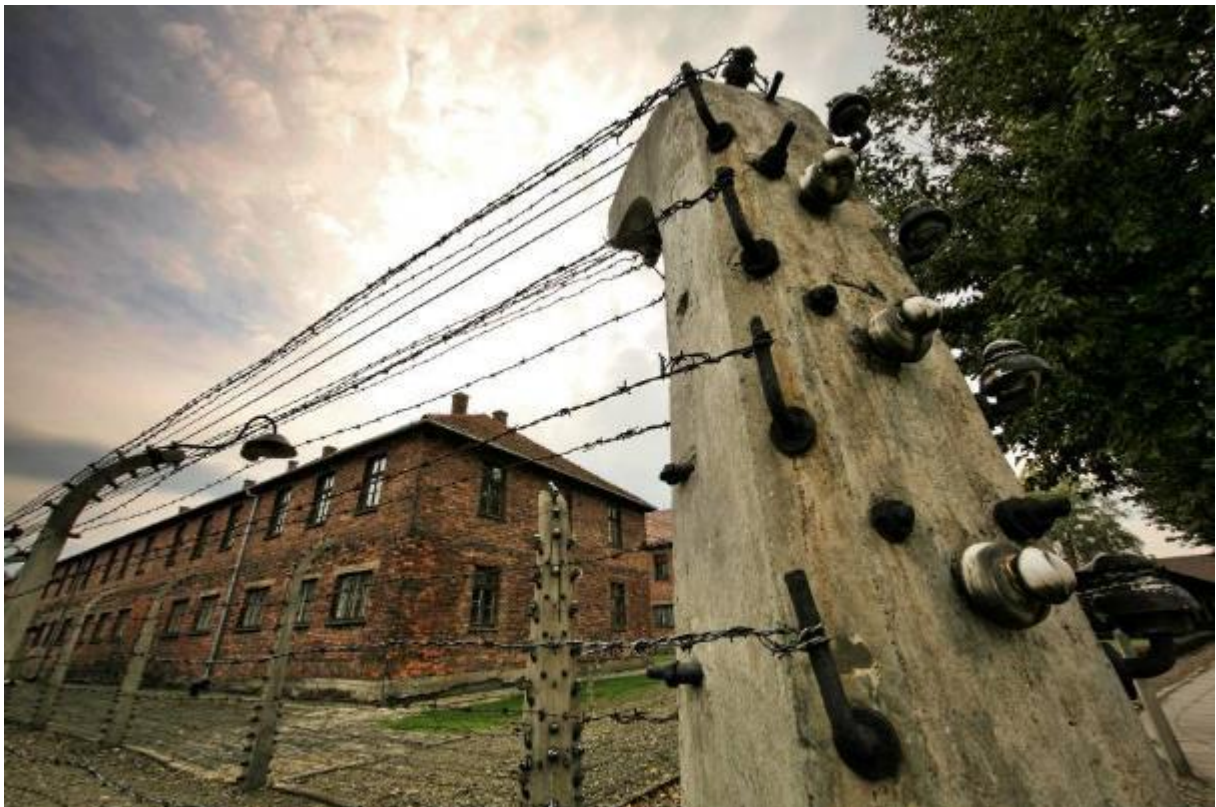
Vojenské hřbitovy v Haliči

Při práci na našem projektu jsme viděli v daleké jihopolské Haliči mnoho míst, kde na hřbitovech nalezneme jména padlých českých vojáků. Zbytečně zmařené životy a navždy zapomenuté osudy mladých lidí nám jsou mementem toho, co přineslo předcházející století a co již lidstvo nikdy nesmí dopustit.

Cesta do pekla

Cesta do Polska pro nás měla být seznámení s partnerskými školami a hrubé nastínění další práce na projektu. Místo toho mi spíš přinesla velké zážitky, které se navždy vryly do paměti. Nejvíc mě zasáhla Osvětim. Před výjezdem do Polska nám učitelé dali mnoho podkladů, abychom si představili, jaké to bylo za války, a hlavně v Osvětimi. Smutné vyprávění starých lidí, kteří jako zázrakem přežili to hrozné peklo, Osvětimské album- jediné fotky dokumentující peklo uvnitř tábora. Podkladů bylo mnoho, nic se ale nevyrovnalo tomu, když jsme osobně vešli za hranice tábora. Čas se tam zastavil. Něco tak emotivního jsem dlouho nepocítila. Všude kolem na nás padala tíseň a smutek. Vyprávění průvodkyně, která jako dítě žila ve vesnici Osvětim. I těm největším vtipálkům došel humor, všichni jsme se svěšenou hlavou obcházeli jednotlivé bloky a alespoň na moment se vrátili do těch dob a nahlédli do tamního života. Života plného strachu, smrti a bolesti. Života, který se ani nedá nazvat životem...

Návštěva bloku věnovanému České republice a Slovensku na mě zapůsobila opravdu silně. Četla jsem si příběhy lidí, dívala se na fotky dětí, snažila se pochopit básně, které byly sepsány v Osvětimi - hrůzou se mi tajil dech, po tváři mi stékaly slzy a neustále jsem přemýšlela nad otázkami, které mi nikdo nezodpoví. Jak se tam velký tábor mohl utajit před světem, proč se to vůbec všechno odehrávalo a proč proti tomu nikdo nic neudělal dřív? Proč to uprchlíkům nikdo nevěřil a proč nikdo rázně nezakročil a nezachránil tisíce lidských životů?? Copak ty zrůdy neměly svědomí? lidskost? soucit?

Stála jsem uprostřed síně věnované lidem, kteří za nic nemohli, a přesto byli zabiti, lítostí jsem nedokázala zadržet slzy deroucí se zpod řas a rozhlídla se kolem sebe. Uviděla jsem hodně mladých lidí, které to zasáhlo stejně jako mě. Jakákoliv slova byla naprosto zbytečná. Nic na světě to nedokáže vyjádřit. Zamyslela jsem se nad tím, jak máme vlastně dokonalý život, i když si pořád na něco stěžujeme, ale naše problémy jsou nic oproti tomu. Neznáme ani si nedovedeme představit jaké to je ztratit celou rodinu během pár sekund, dívat se, jak umírají, bojovat o vlastní holý život, mít hlad, být fyzicky vyčerpaní, a hlavně být zoufalí a bezmocní. Neustále tápat v nejistotě, nevědět, kdy bude konec a jestli vůbec nějaký bude. Nevědět, co bude a pokládat si otázky „proč“? Kdo má to právo rozhodovat o našem životě a o životě lidí, co milujeme?

Neunesla jsem pohled na tisíce dětských botiček, hromady oblečení, kufrů a všeho, co předtím někomu patřilo. Ten někdo měl svůj vlastní život, svoji rodinu, přátele, starosti, radosti, plány, sny a přání - a o to všechno přišel v jediném okamžiku. Ten někdo měl jméno a nebyl jen jedním číslem z milionu obětí.

Návštěva koncentračního tábora pro mě znamenala hodně silný emotivní zážitek, který si s sebou ponesu do konce života, obrazy té hrůzy vryté do paměti. Nedá se napsat, že jsem ráda, že jsem to viděla. V takové situaci by si člověk přál mít stroj času, vrátit se do té doby a všechno udělat jinak. Napsat jiné dějiny. Začít znova. Bohužel ale druhá šance neexistuje.

Tereza

Otázky, na které hledám odpověď

Když jsme se dozvěděli, že pojedeme do Osvětimi, každý z nás měl různé představy. Ale žádné představy se nevyrovnají tomu, co vidíte na vlastní oči.

Když jsme přijžděli k Osvětimi, všem nám naskočila husí kůže. Já osobně měla pocit samoty a nejistoty. I když jsme věděli, že nám tam už nic nehrozí, stále jsme měli divný pocit a museli jsme se rozhlížet kolem sebe. Představovali jsme si, jak to všechno probíhalo. Napadala nás spousta otázek, ale nezmohli jsme se ani na jedno hloupé slovo. Zapůsobilo to na nás tak silně, že jsme jen poslouchali a vnímali vše kolem sebe.

Jedna z otázek, na kterou jsem se sama sebe ptala neustále dokola, byla: „Proč? Proč to dělali a jak vůbec mohli? Jak se na to všechno mohli dívat a vykonávat to, co jim nařídili? Proč s tím někdo něco neudělal?“ A tohle se vám honí hlavou celou dobu, co jste tam. Je hrozné představit si bezmoc.

V několika místnostech bylo vidět na hromadách kufry, košíky, hrnce, boty dětí i dospělých a spousta dalších věcí, které nevinným a nic netušícím lidem vzali. Ne jednou se mi nad tím vším chtělo brečet.

V chodbách, kterými jsme procházeli, byly pověšené fotky dospělých, dětí i miminek. Viděli jsme spoustu a spoustu fotek, připadalo nám to nemožné a pak jsme se ještě dozvěděli, že je to jen malá část lidí, kteří tam zemřeli.

Každý máme nějaké problémy, několikrát denně si říkáme, jak je život strašně nespravedlivý a proč tu na tom světě vůbec jsme. Ale když to všechno vidíte a tolik to na vás působí, uvědomíte si, že život byl nespravedlivý, ale k těm nevinným lidem, kteří chtěli žít, ale nemohli.

Vzpomínky na tohle ve vás zůstanou už navždy a změníte spoustu názorů na svět, na život a na to, co se kolem vás děje.

Jana

Továrna na smrt

Nastal den, který jsme měli strávit v koncentračním táboře Osvětim. Pár týdnů před tím nás ve škole seznamovali s tím, co se tam dělo za hrůzy. Vše ale bylo jen na obrazovce a málokdo se mohl vžít do role lidí, kteří tam trpěli. Ovšem pak jsme se dostali na ta místa osobně a padl na nás zármutek a úzkost. Najednou jsme na těch místech pocítili bolest, kterou tam prožívali nevinní lidé. Dýchla na nás velice špatná a srdcervoucí atmosféra. Něco jiného je ta místa vidět v televizi, a něco jiného na vlastní oči.

Při procházení těchto míst a poslouchání velice zajímavého výkladu naší paní průvodkyně jsme nedokázali uvěřit tomu, že to, co nám vyprávěla a popisovala, se mohlo vůbec před několika lety stát. Vžili jsme se do rolí lidí, kteří byli odvezeni do „továrny na smrt“, aniž by tušili, co je tam čeká. S bolestí v srdci a se slzami v očích jsme

pokračovali v naší cestě po Osvětimi.

Navštívili jsme pár osvětimských bloků, kam vězni byli na noc zavíráni. Pohled na postele a představa mačkajících se pěti lidí na jednom lůžku byla opravdu bolestivá. Vidět zavazadla, brýle, vlasy, dětské oblečení, to vše, co je v Osvětimi k vidění, je opravdu neuvěřitelné. Za každou věc jsme si představili lidský osud, rodinu, která přišla o své blízké nebo byla celá vyvražděna.

Nenacházím slova, protože informace o dění v táboře mi opravdu vyrazily dech. Dokázala jsem jen nevěřicně pozorovat místa strachu, hrůzy a utrpení. Po šestihodinovém programu jsme opouštěli koncentrační tábor s velkým zármutkem a bolestí. Atmosféra tábora do nás vstoupila tak silně, že tato místa se nám navždy vryjí do paměti.

Klára

SCHODY KE SMRTI

Z hlavního tábora jsme kráčeli v tichosti. Každý se vyrovnával se zděšením z toho, co spatřil, po svém, ale každý v tichosti. Myslím si, že si nikdo takovou hrůzu ani nepředstavoval. Je něco jiného vidět toto místo ve filmu a něco jiného naživo. Když tam opravdu stojíte

a na vlastní oči můžete spatřit místa, o kterých jste pouze slyšeli z vypravování, je to nepopsatelný pocit a také je zde úplně jiná atmosféra. Najednou vám přijdou vaše každodenní problémy jako maličkosti a poznáte cenu lidského života.

Následoval přesun do vedlejšího tábora Birkenau neboli Březinka, který si asi každý představí jakmile se řekne Osvětim. Díky panu průvodci a panu řediteli jsme se dozvěděli další zajímavosti a příběhy z autentických vypravování přeživších.

Zastavili jsme se u tzv. dobytčáku, který stojí uprostřed kolejí a symbolizuje místo, kde Židé vystupovali z vagonů po dlouhé a namáhavé cestě ve stísněném prostoru bez jídla a pití, kterou mnoho lidí nepřežilo. To ani netušili, co teprve přijde.

Na konci kolejí nás čekaly dvě rozbořeniny, které jen zřídka připomínaly tehdejší plynové komory. Avšak našel se zde jeden prvek, který zůstal celý a téměř neporušený.

Schody. Schody, po kterých Židé sestupovali do „sprch“. Schody, které jim předpovídaly jen posledních pár minut života. Ty zde zůstaly a mají možnost nám připomínat, co se zde opravdu stalo.

Oświęcim

Po całym dniu w Krakowie pojechaliśmy do Oświęcimia. Obóz Auschwitz - Birkenau Na początku napis „Arbeit macht frei” przywitał nas i nasza przewodniczkę :) po czym zaczęliśmy zwiedzać Trwało to około 6 godzin które wywarły na mnie ogromne wrażenie...w każdym kolejnym bloku coraz to gorsze widoki

Gdy zobaczyłem te ubranka dziecięce, włosy tyłu ludzi, ich rzeczy osobiste i na dodatek te zdjęcia osób wyglodzonych i cierpiących, a zwłaszcza dzieci to aż łzy do oczu napływały Chodząc po terenie obozu nasuwały się myśli że właśnie tu gdzie stoję zginęło tylu niewinnych ludzi, którzy byli traktowani gorzej niż zwierzęta Jak można gazować tysiące osob i później palić w piecu jak śmieci ??? nie rozumiem tego... warunki jakie

mieli Ci ludzie są gorsze niż w stajni...po kilka osób na jednej pryczy... a nawet i więcej, jedno ubranie...ciężka praca...a tych którzy do tej pracy sie nie nadawali po prostu zabijali w bestialski sposób.... . to bardzo smutne. Nie moge sobie wyobrazić co Oni przezywali Byłem tam pierwszy raz i nie załuje tego, ponieważ pozwolił mi ten wyjazd troszeczkę zrozumieć sytuacje tych ludzi

Paula

„Arbeit macht frei”- praca czyni wolnym, to dobrze znane hasło, wiszące ponad wejściem do obozu Auschwitz, przywitało naszą grupę. Każdy z nas wiedział coś na temat obozu, z lekcji historii, opowiadań dziadków, rodziców, ale największe wrażenie zrobiła na mnie dotykalskość tego wszystkiego.

Pamiętki, zdjęcia a przede wszystkim kilogramy ludzkich włosów, które są pokazane w jednym z budynków. Mocne wrażenia wywarły także protezy nóg i rzeczy osobiste, jak grzebień, pasty do butów, miski i widelce. To są elementy, które świadczą, że więźniowie rzeczywiście uwierzyli, że tam na wschodzie będą mieli swój własny, nowy dom, jak im to początkowo obiecywano. Niemcy ewidencjonowali więźniów wykonując im niemal jednakowe zdjęcia. Osoby ukazane na nich trudno było rozpoznać, wszyscy ogoleni na łyso, w pasiakach i z oczami, z których wycierają strach i bezsilność. Dookoła jak okiem sięgnąć ogrodzenie z drutu kolczastego, pomiędzy barakami hula przeszywający wiatr. Wyobraźnia zaczęła działać, to wszystko sprawiło, że widziałem tych ludzi, ich cierpienie. Takich rzeczy nie zapomina się do końca życia.

Wyjazd do Oświęcimia miał na celu ukazanie problemu ludobójstwa u źródła. Uczestnicy mogli się przekonać na własne oczy, jak wyglądał obóz zagłady. Wszyscy z nas czegoś się tam nauczyli. Ja osobiście przekonałem się, że życie to największy dar.

Adrian

„MEMENTO WOJNY”

Według mnie wojna była czymś przerażającym, okrutnym, strasznym i bezmyślnym. To właśnie podczas niej zginęły setki, a nawet miliony bezbronnych, niewinnych ludzi, przelały się strumienie niewinnej krwi ofiar.

To nie byli ludzie tylko pozbawione skrupułów bestie, mordercy bez serca, bez braku miłości do bliźniego, obojętni na los cierpiących i konających rannych. Dla nich zabicie drugiego człowieka to było jak zabicie muchy, byli oni obojętni na los drugiego.

Gosia

Podczas wyjazdów
wspaniałych i
Byliśmy m.in. w Pradze, Koszycach, czy w Krakowie. Odwiedziliśmy Kasztel w Szymbarku,

zwiedziliśmy wiele
pięknych miejsc.

podziwialiśmy niesamowity zamek w Czeskim Krumlovie i spacerowaliśmy ulicą Hlavną, która jest najdłuższą promenadą Słowacji. O wszystkich miejscach, które mieliśmy okazję zobaczyć można pisać jeszcze długo. Jednak największy wpływ wywarł na nas dzień spędzony w Auschwitz-Birkenau. Tam każdy z nas miał okazję zamyśleć się, zadumać, wzruszyć i wsłuchać w "niemy krzyk" tego miejsca.

Przekraczając teren obozu widzieliśmy nad głowami wchodzących napis "Arbeit macht frei" – „Praca czyni wolnym”. Nie było w tym ani krzty prawdy. Nieduża brama, długi mur splecionych drutów kolczastych, niegdyś będących pod napięciem, uliczki pełne tak wielu bolesnych wspomnień. Wielkie szare bloki ponumerowane niczym cele dla więźniów, którzy popełnili zbrodnie, wynikające z innej religii czy narodowości. Małe pomieszczenia w których mieściło się kilkaset żyjących istot...

Uliczki na których karani byli niewinni ludzie, Ściana Śmierci... znicze i wieńce od rodzin zabitych.

Na pewno ta wizyta pozostanie w naszej pamięci do końca życia.

Opuszczając to miejsce byliśmy trochę inni, wyciszeni i po prostu lepsi.

Gdybym jeszcze raz mógł wziąć udział w tym projekcie, nie zastanawiałbym się ani chwili. Dzięki niemu zwiedziłem wspaniałe miejsca. Miałem okazję poznać niesamowitych ludzi, którzy robiąc wszystko co z projektem związane, dawali z siebie 110 %. Miałem również możliwość poznać nową kulturę i język. Jednak najbardziej jestem wdzięczny za to, że wszystkie wyjazdy bardzo zbliżyły mnie z moimi przyjaciółmi i nauczycielami, których traktuję jak własną rodzinę, bo przecież "....ze świata tego każdy ma tyle, ile sam sobie weźmie".

Arkadiusz

„KTO NIE PAMIĘTA HISTORII SKAZANY JEST
NA JEJ PONOWNE PRZEŻYCIE.”

GEORGE SANTAYANA

”THOSE WHO DO NOT REMEMBER THE PAST
ARE CONDEMNED TO REPEAT IT.”

GEORGE SANTAYANA

Transport AkB

Dne 18. dubna 1942 byl z českobudějovického vlakového nádraží vypraven transport devíti set devíti židovských obětí holocaustu. Transport nesl označení AkB, nejmladším v něm byl Jiří Lederer, kterému byl rok a tři měsíce... Naprostá většina z tohoto transportu, celkem 878 osob, zahynula v koncentračních

táborech Terezín, Dachau a v polských vyhlazovacích táborech Osvětim, Treblinka, které zde nacisté během II. světové války vybudovali.

Jednou z nejvýznamnějších osobností transportu AkB byl českobudějovický lékař a literát MUDr. Karel Fleischmann. Zahynul v roce 1944 v Osvětimi.

Na příkaz českobudějovického gestapa vyhotovili členové českobudějovické pobočky Židovské rady starších v Praze soupis židovských obyvatel na Českobudějovicku. Tento tzv. Budweiser – Namen – Index museli ve čtyřech vyhotoveních předat německým úřadům. Pracovníkům Židovské náboženské obce se však podařilo tajně pořídit o jeden exemplář navíc, který dodnes slouží jako nejcennější pramen pro zkoumání osudů odvečených a zavražděných židovských občanů Českobudějovicka. Tento soupis je autentickým dokladem o důsledném a plánovitém vyhlazování příslušníků židovského etnika. Tragickým faktem je skutečnost, že v době jeho pořízení v červnu 1944 již většina osob z tohoto seznamu nežila.

Zánik Židovské obce v Českých Budějovicích ve 20. století

Jak jsme zjistili, málokdo z obyvatel Českých Budějovic dnes tuší, že zde stávala jedna z největších židovských synagog v Evropě. Dokonce tvořila do 5. července 1942 vedle Černé věže neméně významnou dominantu města. Vybudována byla v letech 1885-1888 v novogotickém slohu.

Hitlerova cesta k moci v nacistickém Německu v roce 1933 předznamenala v dalších letech rychlý zánik židovských obcí po celé Evropě.

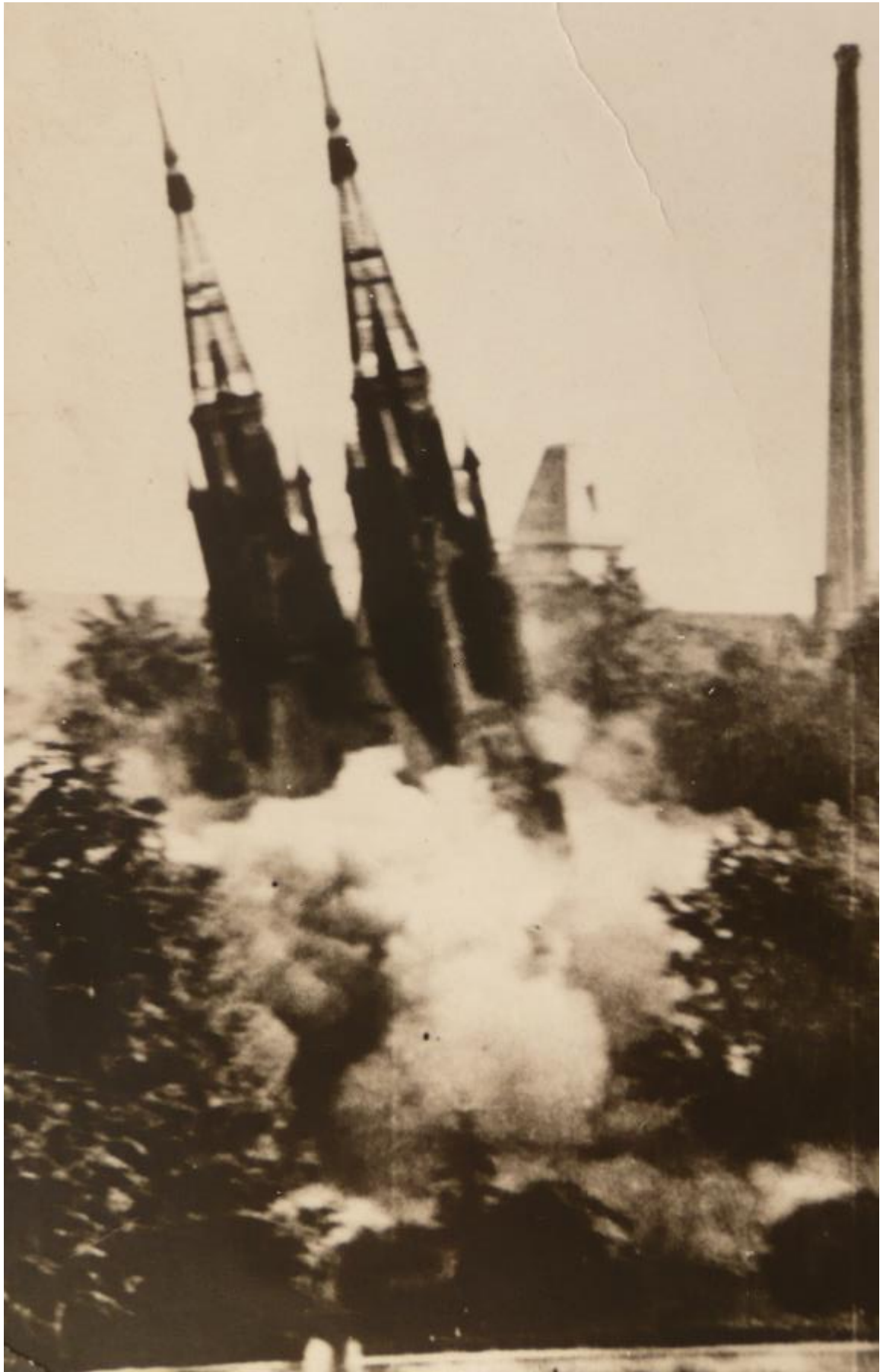
15. března 1939 obsadili nacisté i město České Budějovice, na věž českobudějovické radnice byl jako symbol nadvlády umístěn znak hákového kříže a Židé ve městě byli velice rychle vyřazováni ze všech oblastí veřejného života.

Rozkazem nacistického starosty Budějovic (město tehdy nesmělo mít ve svém názvu slovo „České“) Friedricha Davida byla synagoga vyhozena 5. července 1942 do povětří. Její impozantní stavba stávala téměř v centru města naproti dnešnímu zimnímu stadionu.

Zničení synagogy představovalo i faktický zánik Židovské obce v Českých Budějovicích ve 20. století. Ze synagogy se zachovaly pouze fragmenty cihel, barevných glazovaných tašek ze střechy a vitráží oken, které jsou uloženy ve sbírkách Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

Nejzrůdnějších rozměrů dosáhla likvidace židovské menšiny v sousedním Polsku, kde nacisté vyvraždili milióny Židů a dalších nevinných obětí zvrácené rasové ideologie.

Imprese z Osvětimi a Haliče

Samostatnou část naší výstavy tvoří panely věnované ztvárnění témat holocaust, světové války...Během práce na projektu bylo postupně vytvořeno mnoho tisíc fotografií. Žáci pod vedením mistra fotografického a zároveň autora několika odborných publikací Michala Sironě vybrali několik desítek snímků. Ty následně

Michal Sironě společně s žáky upravoval a pokusil se vyjádřit fotografickými obrazy tyto tragické události 20. století.

Nejdražší příteli, milý Karle Machu,

snažím se zachytit Tvou tvář, avšak neustále mi proklouzává mezi prsty. Přesto si dokážu představit Tvůj nevěřící výraz, kdybys mě teď spatřil, napjatě hledající ta správná slova. Protože si dokážu představit, že – nějakým způsobem, však stačí jen o trochu více víry – by se tyhle věty k Tobě dostaly.

Tedy, abych se vrátila na začátek. Víš, chtěla jsem Ti nějak ukázat všechny ty pocity, které ve mně vzkypěly, když jsme mlčky procházeli místo, v němž tvé tělo odpočívá. Jsem si vědoma toho, že Tvoje duše už je Jinde, to se neobávej. Přesto, jak jsem tak chodila křížem krážem, ve vzduchu byl klid, byla cítit vůně dřeva, (to místo je osázené nádhernými vysokými jehličnany, líbilo by se Ti) mýjela jsem všechna ta jména, všechny ty vyřezávané kříže, jednu židovskou hvězdu, trikolory nejrůznějších barev, támhle modrá a žlutá, támhle bílá a červená, přestala jsem vidět pouhá uskupení písmenek za sebou, ale začala jsem vnímat Vás všechny. Za každým písmenkem se schovávaly jedny sny, naděje, tolik odvahy, pár slz a spousty lásky.

Chtěla jsem Ti dát najevo, jaká vlna se přese mne přelila. Vlna vděčnosti, obdivu a respektu nad tím, co jste si, a tak mladí, museli všechno prožít a k čemu to nakonec vedlo.

Chtěla jsem ti dát najevo, že si Tě pamatujeme. A navždy budeme. Nejsi náhodné jméno na náhodném hřbitově padlých vojáků z první světové, nejsi jedno číslo ze statistiky, ale jsi jeden život.

Proto, nediv se, jsem třesoucími se prsty uvázala kolem Tvého kříže stuhu s barvami, jež Ti musejí být nepochybně dobře známé, jelikož jsou to taktéž Tvoje barvy. Červená, bílá a modrá.

Pokusila jsem se Tě zaplavit vším tím, co jsem pocítila, když jsem tam stála. Děkuji Ti. I za to, že jsi mě vyslechnul.

Navždy,

Tvůj přítel

